

Sörby kyrka

56.1342, 13.9657

När Sörby kyrka uppfördes i början eller mitten av 1200-talet i tegel, bestod den av långhus, lägre och smalare kor och halvrund absid längst i öster. Av denna första byggnad återstår idag koret och delar av långhuset ned till mitten mellan andra och tredje fönstret.

Under 1400-talet byggdes ett vapenhus framför den dåvarande sydportalen, och på 1500-talet fick kyrkorummet ett stjärnvalv av tegel. Då förlängdes även långhuset mot väster genom en tillbyggnad av gråsten. Kyrkan var utvändigt oputsad fram till slutet av 1700-talet då den vitputsades både utvändigt och invändigt.

Vid denna tid uppfördes också en läktare utmed kyrkorummets västra sida, för "drengar och husmän". Redan året innan hade en läktare uppförts på södra sidan av långhuset, för friherre Karl Hindrich Duvall och hans maka friherrinnan Maria Elisabeth Sack på Sörbytorp.

Under 1800-talet skedde stora förändringar av kyrkan.

1834 flyttades huvudingången till långhusets västgavel. Samma år revs vapenhuset och en ny sakristia tillkom öster om koret.

På 1870-talet genomgick kyrkan en grundlig ombyggnad, efter ritningar av domkyrkoarkitekten Helgo Zettervall, vilket gjorde att kyrkan förlorade sin medeltida prägel. Då fick kyrkan nya fönster, ny bänkinredning, altarring och ny orgel.

Och 1876 tillkom det trappgavelförsedda kyrktornet i väster, som ersättning för en fristående klockstapel i trä.

Vid en invändig renovering i slutet av 1950-talet efter handlingar av arkitekterna Leon Nilsson och dennes son Torsten Leon Nilsson, fick kyrkan bland annat en ny sakristia, nytt tegelgolv i koret och nytt altare på samma plats som det gamla. En ny mekanisk orgel installerades. Orgelfasaden och läktarbarriären ritades av Torsten Leon-Nilsson.

2003 ersattes den mekaniska orgeln med en digital orgel, vid samma tillfälle byggdes läktarbarriären om i samband med att det äldre ryggpositivet togs bort.

I absiden finns ett mosaikfönster skapat av konstnär Karl-Einar Andersson. Detta fönster markerar ett tidigare runt fönster från medeltiden.

Det triumfkrucifix som hänger ovanför altaret är ett senmedeltida verk från början av 1500-talet. Och de fyra oljemålningarna som visar Kampen i Gesemane, Golgata, Korsnedtagningen och Uppståndelsen är målade på 1700-talet.

I korbågen finns en series pastarum, en lista över de präster som tjänstgjort i kyrkan sedan 1420-talet. Ett av namnet är Balthasar Platius, som var kyrkoherde här 1710 till 27. Och på motsatts sidan i koret finns en stentavla som minner om en stor donation som kyrkoherden gjorde till Sörby/Gumlösa församlingar.

Balthasar Platius vilar tillsammans med sin hustru Edela von Haven under kyrkans golv, tillsammans med bland annat två andra av kyrkans präster. Platius gravsten finns till höger i koret, och den till vänster är över Hans Pedersen Winslöff. Gravstenen till kyrkoherde Söffren Jensen finns under ett glasgolv vid ingången till kyrkorummet.

Predikstolen från 1593 är sannolik ett arbete från en bildhuggarverkstad i nordöstra Skåne. Figurerna av evangelisterna är tillkomna senare.

När man senare lade ett nytt tegelgolv i koret upptäckte man resterna av det medeltida murade altaret. Och man påträffade även en tunnvälvd gravkammare under koret.

Dopfunten tjänade under ett antal år som blomsterkruka i Sörbytorps trädgård innan den 1954 återbördades till kyrkan. Funten är förmodligen medeltida, men foten är tillverkad i mitten av 1950-talet i samband med att dopfunten flyttades in i kyrkan.

Vi avslutar på kyrkogården där vi bland annat finner en mycket ovanlig baljliknande gravvård i plåt. Den är över "enkan Lusse Månsdotter" som avled 1895, 67 år gammal. Denna typ av gravvård förekommer ytterst sällan i Sverige.

Källor:

Webb: Vinslövs församling.

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Bok: "Sörby kyrka - och ortens andra kulturminnen". sammanställd 2006 av Astrid Heinsen.